

PUNCH EN KROKODIL

Posted on 26. Februar 2020

De verwerping van de uitslag van de verkiezing van de minister-president van Thüringen door de Berlijnse politici brengt een democratisch tekort aan het licht. Het politieke systeem lijkt voor velen een gemanipuleerde poppenkast. Hoeveel parlementaire zelfbeschikking, discussie en diversiteit zijn gewenst?

Een standpunt van Paul Schreyer.

Wat er op dit moment in Thüringen gebeurt, lijkt een les voor de hele staat te worden. Hoe ga je om met de steeds machtiger wordende partij van Alexander Gauland, Alice Weidel en Björn Höcke - een politicus die volgens een gerechtelijke uitspraak een fascist kan worden genoemd? Velen zijn ervan overtuigd dat de partij hard en consequent moet blijven worden uitgesloten. Het zijn immers nazi's, het debat is zinloos en zelfs gevaarlijk; in plaats daarvan moeten we opstaan en de vijanden van de democratie met man en macht bestrijden.

Hier eindigt de discussie meestal. De slogans lijken voor veel mensen aannemelijk, ze lijken duidelijk en vooral rechtvaardig: wij, de fatsoenlijke, tegen hen, de achterlijke en de kwade. Niet één voet breed van de fascisten! Er zijn er meer van ons! Jammer genoeg is deze zogenaamd rechtvaardige strijd uiteindelijk vooral één ding: zelfingenomenheid. Want degenen die op deze manier argumenteren, die zelden hun eigen positie in twijfel trekken, zijn ook nauwelijks gemotiveerd om begrip te tonen voor de andere kant. Men heeft immers gelijk: de nazi's zijn criminelen, gemene, racistische massamoordenaars, die in het verleden alleen door geallieerde bommen en tanks tegengehouden konden worden. Nu bereiden ze zich voor om terug te keren - dit moet ten koste van alles worden voorkomen!

Maar afgezien van de twijfelachtige veralgemening dat alle AfD-politici nationaal-socialisten zijn: hoe kan de groeiende invloed van de partij concreet worden voorkomen vanuit het oogpunt van de critici? Willen we niet alleen vechten tegen alle gekozen AfD-parlementsleden, maar ook tegen alle burgers die hun stem aan deze partij hebben gegeven (in Thüringen was het laatste cijfer 23 procent)? Zo ja, met welk doel moet dat dan gebeuren? Dat de AfD-kiezers onder druk van anderen afstand doen van hun positie? Dat ze in de toekomst hun mond houden? Of volledig verdwijnen ("Nazi's uit")? Zo ja, waarheen? Weg van Duitsland? Omdat "wij", de AfD-critici, "meer" zijn in dit land? De vraag moet worden toegestaan: Hoe kun je geloven dat je de democratie kunt verdedigen met zo'n geesteshouding - of dat je überhaupt iets productiefs kunt bereiken?

De houding die in dergelijke overwegingen tot uitdrukking komt - zelden worden ze zo direct of zelfs tot het einde toe doordacht - is gevaarlijk vergelijkbaar met de houding van overtuigde nazi's:

men ontkent eenvoudigweg de legitimiteit van anderen. Ze mogen niet bestaan. Ze hebben geen recht om hier te zijn, ze moeten zich aanpassen aan ons (de fatsoenlijke) of verdwijnen. Anders... ja, wat anders?

Een "onvergeeflijke" keuze

De chaos in de huidige regeringsformatie in Thüringen heeft het debat met nieuwe scherpheid op de agenda gezet. De achtergrond is een achteruitgang van de CDU in Thüringen die al 20 jaar aan de gang is. De opkomst is sinds 1999 sterk gedaald, van 51% toen naar slechts 33% in 2014. Bij de laatste staatsverkiezingen van afgelopen najaar zijn de christen-democraten verder van de ladder afgegleden en hebben ze slechts 22% van de stemmen gekregen. Dit zet hen momenteel achter de Linkse Partij en de AfD. Een "grote" coalitie van CDU en EPD zou geen meerderheid hebben, en rood-groen ook niet. Als we de verkiezingsuitslag bekijken, wordt het duidelijk dat een regering, openlijk of in het geheim, noodzakelijkerwijs moet worden gesteund door ten minste twee van de drie belangrijkste partijen, d.w.z. ofwel door CDU en AfD, ofwel door CDU en Linke, ofwel door Linke en AfD. Dat is het democratisch bereikte resultaat, of men dat nu leuk vindt of niet.

Wat de politieke inhoud betreft, zou een coalitie van AfD, CDU en FDP het meest voor de hand liggend zijn. Maar de Thüringer poging om dit via de achterdeur in te voeren is nu door het verzet van de federale politiek mislukt. De reacties na de verkiezing van Thomas Kemmerich tot minister-president op 5 februari waren scherp en gaven een diepgaand inzicht. Aangezien hij duidelijk met de stemmen van de AfD-parlementsleden was verkozen, was het resultaat niet aanvaardbaar, aldus de teneur. Kanselier Angela Merkel noemde de verkiezing "onvergeeflijk". Het moest "omgekeerd" worden. De CDU zou niet moeten deelnemen aan zo'n regering, zei ze. Het geheel was - wat een clou - "een slechte dag voor de democratie".

SPD-leider Norbert Walter-Borjans gaf een soortgelijke "democratische" mening te kennen: er werd gezegd dat "een dergelijk resultaat niet mag voortduren". De FDP en CDU worden opgeroepen om "het probleem op te lossen".

Maar wat is nu precies het "probleem"? Blijkbaar hebben de burgers van Thüringen in de ogen van veel gevestigde politici "verkeerd" gestemd door meerderheden te creëren die "business as usual" onmogelijk maakten. Maar wat nu volgt: Wilt u de mensen in de toekomst steeds weer laten stemmen, totdat de uitslag geen problemen meer oplevert voor de verantwoordelijke personen aan de top? Het wordt duidelijk: Velen hebben een doodlopende weg afgelegd in hun omgang met de AfD. Het is moeilijk om de democratie te verdedigen door geen democratische verkiezingsuitslagen

te accepteren.

Is de AfD een "ondemocratische partij"?

De fundamentele afwijzing van elke samenwerking met de AfD wordt meestal verklaard door het feit dat het geen democratische partij is. Maar wat betekent dat precies? Wat is een "democratische partij"? Redelijkerwijs kan het eigenlijk alleen maar gaan om een partij die de democratische wil van de burgers respecteert en die bovendien gericht is op de waarden van de basiswet, dat wil zeggen het streven naar vrede, de vrije ontwikkeling van de persoonlijkheid, de politieke gelijkheid van alle burgers, de bescherming van minderheden, en de vrijheid van geloof en meningsuiting.

Kan de CDU, om een voorbeeld te geven, volgens deze criteria als een "democratische partij" worden beschouwd? Twijfels zijn toegestaan. De CDU wijst, in tegenstelling tot alle andere partijen in de Bondsdag, nationale referenda af, waardoor de politieke wil van de burgers minder wordt gerespecteerd dan welke andere partij dan ook. Zij is samen met het EPD en de Groenen verantwoordelijk voor de Duitse deelname aan oorlogen in het buitenland, wat in strijd is met de geest van de grondwet en deels met het internationaal recht. Maar bovenal voert zij, opnieuw samen met andere gevestigde partijen, een beleid dat volgens een studie van de federale regering (!) de afgelopen 20 jaar vrijwel uitsluitend op de wensen van de hogere klasse is gericht. Voor de CDU en andere partijen is de wil van de meerderheid van de burgers minder belangrijk dan de wensen van financieel sterke individuele belangen. Is dat democratisch?

Met andere woorden, iedereen die het AfD "ondemocratisch" verklaart en wil voorkomen dat er met twee maten wordt gemeten, zou dit label aan de CDU moeten geven. In ieder geval lijkt de term "democratische partij" in het huidige gebruik een betekenisloze term die het argumenteren vervangt. Om bij de metafoor van het poppentheater te blijven: men waarschuwt voor de krokodil en maakt zichzelf belachelijk.

Maar de waarschuwingen over AfD gaan dieper dan dat, want de compromisloze afwijzing en uitsluiting van de partij is vooral met betrekking tot de Duitse geschiedenis vertegenwoordigd. Zo waarschuwde SPD-Secretaris-Generaal Lars Klingbeil na de deelstaatverkiezingen in Thüringen: "Voor het eerst in de geschiedenis van de Bondsrepubliek hebben de CDU en de FDP de nazi's de hand gereikt". Dit zou betekenen dat deze partijen "de democratische basisconsensus "nooit meer" hebben opgegeven".

Maar deze uitspraak is historisch gezien verkeerd. De eerste regering van bondskanselier Konrad Adenauer bestond in de jaren vijftig uit twee ministers van de extreemrechtse 'Duitse partij', naast

de CDU, CSU en FDP. Hans-Christoph Seeböhm, toenmalig minister van Verkeer, gaf publiekelijk toe voor hakenkruizen te buigen omdat onder dit symbool "de Duitsers hun leven hebben opgeofferd". Op een racistische manier verklaarde hij ten overstaan van Sudeten-Duitse jongeren: "Zien we niet hoe hondsdoelheid vanuit het Oosten oprukt?" De extreemrechtse Seeböhm was zelfs korte tijd vice-kanselier van de Bondsrepubliek. De CDU en FDP hebben dus zeker ervaring kunnen opdoen in het werken met rechtsradicalen in de overheid, ook al was dat enkele decennia geleden.

Maar ongeacht de historische feiten: Klingbeil's formulering van de "basisconsensus die voor het eerst werd losgelaten" roept bij de bevolking een wijdverbreide stemming op. Op Twitter schreef een burger tijdens het geschil in Thüringen...

"Wanneer wordt deze fascistische partij eindelijk verboden? Ga weg uit de Bundestag. Als deze kanker zich verspreidt... is het te laat. Thüringen kan nog steeds genezen worden."

"De staat genezen"? Zijn alle AfD-stemmers ziek? Bij de laatste Bundestag-verkiezingen waren er 6 miljoen - 4 miljoen in het westen en 2 miljoen in het oosten van Duitsland. Zijn deze mensen allemaal "nazi's" en maken ze deel uit van een "kanker" die moet worden "verwijderd"? Soortgelijke uitspraken, veggend, grof en vaak zeer emotioneel, zijn op veel plaatsen te vinden. De saaie angst dat met de opkomst van AfD het tijdperk van het nationaal-socialisme zal terugkeren, als door een kwade vloek, en dat de verschrikkingen van het fascisme, waaronder de Jodenvervolging en de massamoord, dan op de een of andere manier, in een soort vreemde tijdlus, herhaald zouden kunnen worden, ligt bij velen in het verschiets. Björn Höcke en anderen spelen op het toetsenbord van deze angst en maken er politiek kapitaal van.

Waarom de CDU zich openstelt voor de AfD

Eén ding is duidelijk: de tegenstanders en de aanhangers van AfD schommelen in hun wederzijdse insinuaties. Een feitelijk begrip lijkt nu nauwelijks mogelijk. Maar het zou nodig zijn. Er zijn genoeg redenen om de AfD te bekritisieren en een coalitie met haar af te wijzen - ook al blijkt uit een studie van het huidige Thüringer verkiezingsplatform dat de overeenkomsten met de CDU en FDP zo groot zijn dat de categorische afwijzing van de samenwerking moeilijk te begrijpen is, op zijn minst objectief.

Als men de programma's echt leest, wordt het duidelijk hoe dicht de drie partijen bij elkaar staan. Een van de meer radicale eisen die AfD stelt, namelijk dat de toestroom van migranten moet worden gestopt, is ook in staat om in grote delen van de CDU een meerderheid te winnen. De laatste toespraak van Björn Höcke in de Thüringer verkiezingscampagne in oktober 2019 had, wat

inhoud en eisen betreft, door menig CDU of CSU-politicus kunnen worden gehouden - als we de scherpe kritiek van "oude partijen" en de media buiten beschouwing laten.

In feite wijst het CDU waarschijnlijk een opening naar de AfD af, niet om inhoudelijke, maar om strategische redenen - want het zou het op de lange termijn schaden als de kiezers de AfD als mogelijke coalitiepartner zouden worden beloofd. Alleen zolang de CDU het geloofwaardig kan maken dat een stem voor de AfD een "verloren" stem is omdat de AfD geen kans krijgt om deel te nemen aan de regering, zullen onbesliste conservatieve kiezers in geval van twijfel eerder voor de CDU kiezen - dus de berekening. Deze strategie zal echter alleen werken op de lange termijn als de populariteit van het AfD niet blijft stijgen, maar daalt. Er zijn veel aanwijzingen dat de CDU deze weddenschap zal verliezen - en zich dus vroeg of laat ook zal openstellen voor de AfD.

Ondertussen rekruteert de AfD ook stemmen uit andere kampen. In Thüringen legt het af en toe sociaal-democratische accenten, bijvoorbeeld door privatisering als "aberratie" (volgens het verkiezingsplatform) af te wijzen. Tegelijkertijd wil het echter het minimumloon "overbodig maken door een goede loonontwikkeling". Waar dit vandaan moet komen blijft open.

Bij nadere beschouwing blijkt dat de AfD in wezen een opgefriste versie is van de conservatieve vleugel van het CDU, aangevuld met enkele populaire standpunten van andere partijen. Het publieke imago - zowel bij voor- als tegenstanders - past niet bij het programma (zoals ik al zei: je had het een keer moeten lezen). De aangekondigde "beleidswijziging" kan dan ook nauwelijks van deze partij worden verwacht.

Integendeel: essentiële problemen van de samenleving worden volledig buiten de AfD gehouden. De toenemende sociale ongelijkheid die wordt veroorzaakt door het enorme fortuin van individuen en de concentratie van politieke macht in de handen van een paar bedrijven en miljardairs is niet aan de orde - en dat geldt ook voor de CDU en FDP. Ook de snelle vernietiging van de natuur en daarmee van de basis van het leven door het bestaande monetaire en economische systeem komt in het programma niet voor, slechts een soort groene romantiek, alsof men 200 jaar geleden leefde: "Wij zien de mens niet als een vreemd lichaam en een onruststoker, maar als een verstandige ontwerper". Men is ook voorstander van dierenbescherming, maar de dierenrechtenorganisatie PETA moet de non-profit status worden onttrokken, omdat zij "niet terugdeinst voor ongerechtvaardigde strafrechtelijke aanklachten of misdaden tegen mensen en hun eigendommen".

Kortom: De AfD is een rechtse conservatieve partij die goed kan docken met de CDU en FDP - en,

zoals ik al zei, waarschijnlijk ook zal doen. Haar opstandige imago is grotendeels marketing om ontevreden burgers zoveel mogelijk op de rechterhelft van het politieke spectrum te houden - waar de grote bedrijven en de rijke mensen de toon aangeven.

Verband met de financiële elite

Het onderwerp van de klassenstrijd wordt consequent vermeden. Geen wonder, want het AfD-leiderschap is nauw verbonden met de elitaire zakenwereld. Het is opvallend dat dit aspect van de partij nauwelijks aan de orde is in de media, misschien omdat een dergelijke onderlinge afhankelijkheid de meeste gevestigde partijen op vergelijkbare wijze raakt en over het algemeen wordt genegeerd - trefwoord Bilderberg Conference. De verbindingen zijn veelvuldig:

Alice Weidel, Co-Fraction Leader van de AfD in de Bundestag, werkte voor haar partijcarrière bij de investeringsbank Goldman Sachs en in het bestuurskantoor van Allianz Global Investors, een van 's werelds grootste vermogensbeheerders. Haar baas daar, James Dilworth, een Wall Street-bankier uit New York, had onder andere ook tien jaar lang superrijke particuliere klanten nog rijker gemaakt voor Goldman Sachs. Weidel en AfD willen nu de successierechten afschaffen in het belang van de "high performers in onze samenleving". Welke "prestatie" de erfgenamen van rijke mensen hebben geleverd, blijft onduidelijk.

Beatrix von Storch, plaatsvervangend federaal woordvoester van de AfD, staat al jaren in het centrum van een wijdvertakt netwerk van conservatieve ondernemers. Ze werkte aanvankelijk in het bestuur van het zogenaamde "Burgerconvenant", een vereniging die gesteund werd door de rechtse conservatieve bankier en miljardair August von Finck, en waar ze campagne voerden voor de vermindering van de sociale uitkeringen ten gunste van de particuliere voorzieningen, en voor minder invloed van de staat in het algemeen. De bescherming tegen ontslag zou worden verminderd en de privatisering van de oudedagsvoorziening en de gezondheidszorg zou worden bevorderd.

Het "Burgerconvenant", dat van 2003 tot 2015 bestond, werd bijgewoond door invloedrijke beroemdheden als de managementconsultant Roland Berger en de manager Hans-Olaf Henkel. Dit burgerinitiatief van miljonairs was een soort voorloper van de AfD. Henkel, jarenlang hoofdlobbyist van de Duitse industrie en tot 2013 adviseur van de Bank of America en haar vertegenwoordiger in Berlijn, werd de eerste woordvoerder van de AfD. Hij heeft de partij in 2014 een lening van 1 miljoen euro uit particuliere fondsen verstrekt.

Roland Hartwig, momenteel parlementair directeur van de parlementaire groep AfD in de

Bundestag, werkte eerder bijna twintig jaar als hoofdadvocaat voor de Bayer-chemicaliëngroep. Hartwig was ook voorzitter van de juridische commissie van de Duitse Vereniging voor de Chemische Industrie, een van de machtigste lobbybonden in Duitsland. Hij zit momenteel namens de AfD in de Commissie buitenlandse zaken van de Bondsdag.

Georg Pazderski, die sinds 2016 de leider is van de parlementaire groep AfD in het Berlijnse Huis van Afgevaardigden, diende eerder als kolonel in de Bundeswehr en was van 2005 tot 2010 gestationeerd op een militaire basis in Florida, waar hij als hoofd van een internationale planninggroep Amerikaanse generaals adviseerde over de "war on terror". Pazderski werkte toen rechtstreeks voor generaal David Petraeus, die kort daarna hoofd van de CIA werd en nu partner is van een van 's werelds grootste financiële investeerders (KKR). Kolonel Pazderski ging kort daarna met pensioen en nam in 2013 de leiding over van de nieuw opgerichte AfD, die hij twee jaar lang leidde als Generale Staf. In een interview bekende hij openlijk dat hij nog steeds hetzelfde politieke wereldbeeld had als tijdens de Koude Oorlog. Gevraagd naar het sociaal beleid, verklaarde hij dat hij de Hartz IV sancties als het juiste ding om te doen, met het oog op mensen "die hebben zich comfortabel gemaakt in de sociale hangmat.

Partijleiders als Alice Weidel, Beatrix von Storch, Roland Hartwig of Georg Pazderski vertegenwoordigen zeker een grote verscheidenheid aan invloedrijke groepen en belangen, maar nauwelijks "de kleine man". Bovendien houden veel donoren zich op de achtergrond. In 2016 en 2017 kreeg de partij steun voor de verkiezingscampagne ter waarde van miljoenen euro's via verschillende grote reclamecampagnes in kranten en op posters, die werden gelanceerd via een dubieuze "Vereniging voor het behoud van de rechtsstaat en de burgerlijke vrijheden", waarvan de financiers in het duister bleven tasten. De vereniging Lobbycontrol schreef in een analyse dat dit "waarschijnlijk de grootste niet-transparante geldstromen van de afgelopen jaren ten gunste van één enkele partij" waren.

De AfD, vergelijkbaar met de Duitse Nationale Volkspartij in de jaren twintig of de "Burgerconventie" van 2003 tot 2015, is een "oppositie van bovenaf", gecontroleerd in de zin van managers en miljonairs. De Konrad Adenauer Stichting, die dicht bij het CDU staat, schreef kort na de oprichting van AfD: "Uiterlijk, programma en communicatie lijken meer op een marketingcampagne dan op een politieke beweging. De onderwerpen van de islam en migranten worden verondersteld stemmen en een breed draagvlak aan de basis te brengen, maar de agenda die erachter zit is anders.

De groeiende populariteit van rechtse conservatieve politici is echter niet alleen te danken aan

goede marketing. Het is vooral gebaseerd op het huidige karakter van de "liberale" politiek, waarvan de successen in de afgelopen jaren vooral bestonden uit vrijhandelsovereenkomsten, privatiseringen, reddingsoperaties voor banken, sociale bezuinigingen en oorlogen. Zelfs in conservatieve elitaire kringen (zie het onlangs gepubliceerde rapport van de Munich Security Conference) wordt nu openlijk toegegeven dat "dit soort globalisering" "de elites ten goede komt", maar dat velen uit de middenklasse "terecht geloven" dat het systeem "gemanipuleerd" is. Aan de top van de samenleving ontbreekt het aan "noodzakelijke zelfreflectie".

Daar zou aan toegevoegd kunnen worden: het ligt in de aard van de dingen dat egoïstische en destructieve beleidsmaatregelen die een kleine elite ten goede komen, geen duurzame democratische meerderheden kunnen voortbrengen.

De AfD en andere rechtse conservatieven over de hele wereld zijn al enkele jaren met succes bezig met een anti-liberale golf, maar willen tegelijkertijd nauwelijks iets fundamenteels veranderen aan de onrechtvaardige en destructieve "liberale" economische orde, maar willen slechts de controle ervan terug naar het nationale niveau verschuiven. Deze tegenstrijdigheid wordt ook zelden genoemd.

Wat moet ik doen?

Als een partij uit een democratische verkiezing tevoorschijn komt als de sterkste of op één na sterkste kracht, is het onzinnig en contraproductief om je ogen te sluiten, deze kracht te ontkennen en uit alle macht van de regering weg te willen houden. Je kunt de burgers niet vertellen waar ze op moeten stemmen.

Als het succes van de AfD een reden tot bezorgdheid is - en daar zijn goede redenen voor, zoals ik al zei - dan moet er serieus worden nagedacht over de redenen die mensen ertoe aanzetten om te stemmen en over de redenen waarom andere partijen vallen. Twijfel, zelfkritiek en een objectief debat zijn veelbelovender voor een constructieve, geweldloze ontwikkeling dan heilige woede of de roep om een verbod.

De gevestigde partijen schrikken hier echter voor terug, met name die in het spectrum dat als links wordt beschouwd. Uitsluiting en verontwaardiging zijn blijkbaar comfortabeler. Mensen willen hun eigen beleid niet fundamenteel heroverwegen of zelfs veranderen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel mensen niet meer het vertrouwen hebben om afvallige burgers objectief te overtuigen. Hoe kun je dat doen, zelfs met slechte argumenten?

Juist deze weigering om een inhoudelijk debat te voeren is het grootste gevaar voor een pluralistisch politiek systeem. Wie denkt dat hij zijn tegenstander - en het publiek - met zijn beleid en argumenten toch al niet meer kan overtuigen, heeft het idee van de democratie laten varen.

Dit was een artikel uit het tijdschrift Multipolar.

+++

Met dank aan de auteur voor het recht om te publiceren.

+++

fotoreferentie: [photocosmos1](#) / shutterstock

+++

KenFM streeft naar een breed spectrum aan meningen. Opiniëartikelen en gastbijdragen hoeven niet de mening van de redactie te weerspiegelen.

+++

Vind je ons programma leuk? Informatie over de ondersteuningsmogelijkheden vindt u hier: <https://kenfm.de/support/kenfm-unterstuetzen/>

+++

Nu kunt u ons ook ondersteunen met Bitcoins.

18FpEnH1Dh83GXXGpRNqSoW5TL1z1PZgZK

BitCoin-adres: